

A Székesfehérvári Püspökség Zeneműtára

A zene, mint szolgálat sok évszázados a székesfehérvári katolikus egyházban. A 18. században Székesfehérvár püspöki székesegyházában is létrehozták a saját kottatárat, hiszen állandó főkántoruk volt. Szólt az orgona, és a karnagyon – közöttük több zeneszerző – és kántorokon kívül számos főállású hangszeres zenész is rendszeresen működött, sőt énekkar is kiegészítette az együttest. Az énekes szólólisták tanárként is dolgoztak, csakúgy, mint hangszeres kollégáik. A 19. század második felében egyszerre több templomban is zenéltek. Ezért számos mű kottaanyagából dupla szériát találtunk. A választék több mint ezer mű. Pontos számot csak a teljes és többször ellenőrzött katalógus lezárása után mondhatunk.

Dr. Bárdos Kornél cisztercita szerzetes – szolfézs és összhangzattan tanárom – tollából 1993-ban megjelent „Székesfehérvár zenéje 1688-1892” című művének mellékleteként találunk egy alfabetikus sorrendben felvett sorszámozott listát a kottaanyagáról. Ez egyrészt nem fedi a teljes anyagot, másrészt átnézve hamar kiderül, hogy gyakorlati zenélésre, mi több komoly előadáshoz a kapott adatok nem elégségesek. E lista összeállítását nem szépeplékű tanárom végezte. Végül is lényegtelen, ki volt, de a csaknem tizenhat folyóméternyi anyagot feltehetőleg egyedül, csak néhol hibásan dolgozhatta fel. Nem tudjuk, milyen állapotban találta a kottatárat, de nem törekedett annak eredeti, könnyen áttekinthető szerkezetét helyreállítani, hanem új rendezési elvet vezetett be. Ezzel a kottatár korábbi katalógusai használhatatlanná váltak.

Jelen katalógusunk célja úgy adni teljes és pontos képet a művekről, hogy azok játszhatók legyenek.

A címlapok szövegét nem idézzük. Feltüntetésük csak bajt okozna, mert a nyomtatott felsorolástól gyakran eltérő szólamanyagot találtunk. Ma az a döntő, hogy az előadáshoz szükséges szólamanyag fennmaradt-e. Számos, meglévő művet nem említett a kötet. Többször épp az ellenkezője történt: a listába vett művet nem találtuk. Mivel régebbi darabokról van szó, élünk a gyanúperrel, azok sohasem voltak ott. Talány, hogyan kerülhettek a listába. Számos esetben a felsorolthoz képest egészen más szólamanyaggal találtunk műveket. A fel nem lelhető, de más listában felsorolt művek – remélhetőleg csak átmenetileg – „kallódik” megjegyzést kaptak.

Dolgunk csupán felmutatni, hogy Bárdos Kornél szép munkát végzett, s a muzsikusként igazi célja is megvalósuljon egyszer; előbb-utóbb hangozzék fel e gyakran ugyancsak szép, s a szerzők kevésbé ismertsége ellenére gyakran magas minőségű darabok némelyike! A katalógus még nem teljes, és néhány hónapig érhetnek minket meglepetések.

A nyár végén már az első hétszáz, kora ősszel terveink szerint a teljes anyag katalógusa hozzáférhető lesz honlapunkon. A katalógus végleges és teljes változatában a címlap, vagy az első oldal képe is szerepelni fog, ami azonosításnál az esztétikai élményem túl számos előnyt is jelent.

Az alábbi adatokat minden esetben közöljük:

- a./ Szerző, ha volt a régi leltári jelzet.
- b./ Mű címe (gyakran a műfajt is jelenti), ciklikus műveknél valamennyi tétel szövegkezdete. Ez támpontot ad, az egyházi év mely szakában kimondottan illő a darab előadása.
- c./ Partitúra, vezérkönyv, szólamok (azon belül, hogy az egy-egy anyagból hány példány van)
- d./ Ha nem kézirat, a kiadó neve, és ha van, a megjelenés helye, ideje
- e./ Megjegyzések, szerzőre, tulajdonosra, donációra, egykori előadásra, lejegyzőre (poss), vonatkozóan.

A hangszerek nevét a nemzetközi szokásnak megfelelően rövidítjük. A hangszereket koronként másként és másként nevezték, ezért több írásmódot alkalmazunk, a leírás, nyomtatás pontos idejének felidézésében. Régi mű esetében mai rövidítés azt jelenti, hogy modern a kiadás. A régies rövidítés a kottaanyag korát is jelzi.

A Magyarországon szokásos nagybögő = vlne helyett, vlo (violone)-t használunk. Az org, avagy ORG, mindkét esetben orgonát jelent, de a csupa nagybetűs kidolgozott szólamot fed, míg az org. a számozott basszust jelzi. Utóbbit csak nagy gyakorlattal, avagy számozott basszust olvasni tudóknak ajánljuk.

A régi kottákban, egészen a 19. század közepéig tartó kifutást is figyelembe véve, gyakori a C kulcsos írásmód.

Budapest-Székesfehérvár, 2004 nyarán

Egly Tibor